

- досвіду попередніх поколінь; внутрішнє прагнення до саморуху);
- 2) одержати знання, уміння і навички, необхідні для виконання тих або інших дій і діяльності в цілому;
- 3) отримати навички творчої самореалізації;
- 4) навчитися спілкуватися з іншими людьми, із групами людей, із навколишнім світом;
- 5) навчитися переборювати внутрішні протиріччя, набути здатності до самопізнання, самовдосконалення [2].

Ефективність навчально-виховного процесу з біології залежить насамперед від вибору вчителем форми проведення занять. В.Якупов називає формою навчання спеціальну конструкцію навчального процесу, характер якої зумовлюється змістом навчання, методами, прийомами, засобами діяльності вчителів і учнів, а як дидактична категорія означає зовнішній бік організації навчального процесу, пов'язаний з кількістю учнів, часом і місцем навчання, а також: із порядком його здійснення [3, с.132].

Перспективи подальшого дослідження можливі в екстраполяції принципів індивідуалізації та диференціації навчання, моделі педагогічного керівництва диференційованим навчанням учнів на інші предмети середньої школи або ж у використанні для диференціації та індивідуалізації навчання комп'ютерної підтримки при вивченні біології чи інших предметів відповідно до інших вікових груп з урахуванням особливостей розвитку дітей. Особлива увага звертається на підготовку кваліфікованого фахівця, майбутнього вчителя біології, для організації професійної роботи у школі. Тому технологія та методика підготовки студентів — біологів у вищих навчальних педагогічних закладах виходить на перший план. Оптимальний вибір методів може бути зроблений лише за умови доброго знання якісних властивостей кожного методу, тобто врахування його достоїнств і недоліків з точки зору ефективності навчання.

Інтерактивні методи навчання є частиною особистісно-зорієнтованого навчання, оскільки сприяють соціалізації особистості, усвідомлення себе як частини колективу, своєї ролі і потенціалу.

Підготовка вчителя біології до професійної, наукової, дослідницької діяльності залежить від вміння постійно вдосконалювати свої знання, вносити в роботу елементи творчості, здійснювати дослідницький підхід до вирішення проблем, що виникають у навчально-виховному процесі.

Література

1. Логвіна-Бик Т.А. Метод моделювання при викладанні біології / Т.А.Логвіна-Бик/ http://конференция.com.ua/files/image/konf_13/doklad_13_3_3_13.pdf
2. Логвіна-Бик Т.А. Шкільний курс біології та методика його викладання: загальні проблеми / Т.А.Логвіна-Бик / Навчальний посібник для студентів [електронний ресурс] <http://lib.mdpu.org.ua/e-book/biologiya/biologiya.htm>
3. Якупов В.В. Педагогіка: Навч. посібник / В.В.Якупов. — К.: Либідь, 2002. — 560 с.

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПСИХОСОЦІАЛЬНОЇ КОМПОНЕНТИ ЗДОРОВ'Я У СТУДЕНТІВ ПЕРШИХ КУРСІВ

Мезько Я.Ю., Мегем О.М.

*Глухівській національній педагогічній університет імені Олександра
Довженка*

Постановка проблеми. Одним із показників високого потенціалу людини є її здоров'я як найбільша соціальна цінність та основна умова виконан-

ня нею біологічних і соціальних функцій, фундамент для реалізації, саморозвитку. Емоційне благополуччя, гармонія з оточенням, радість від процесу діяльності та спілкування є одними з основних детермінант психічного, соціального, духовного і, як наслідок, фізичного здоров'я кожної людини.

Психічне здоров'я та соціальне благополуччя — фундаментальні складові життя людини, які забезпечують сприйняття значущості буття, дозволяють їй розкрити особистий потенціал, стати суспільно-активним громадянином.

Основною метою реформування вищої освіти в Україні є забезпечення психолого-педагогічних умов для саморозвитку і самореалізації студента як суб'єкта освітнього процесу та майбутньої професійної діяльності. Однак, вступивши до вищого навчального закладу, студент опиняється у нових соціальних і психофізіологічних умовах, які можуть стати фактором ризику для його здоров'я, зокрема: напружена навчальна діяльність викликає у студентів хронічний негативний емоційний стрес, зниження внутрішньої організованості психічних процесів, погіршення мислення. Гострою проблемою сучасного суспільства залишається поширення серед студентів шкідливих звичок.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У сучасних наукових дослідженнях проблема здоров'я розглядається як одна з найважливіших проблем цілого комплексу наук про людину. Проблеми превентивного виховання молоді, педагогічні засади валеології, виховання здорового способу життя дітей та підлітків висвітлені в роботах О. Аксьонової, Е. Булич, М. Гончаренко, Г. Даниленко, Н. Денисенко. Особливе значення мають роботи, присвячені проблемі педагогічної психогієни, формуванню психогієнічної компетентності педагога (С. Болтівець, Н. Гаранян, С. Громбах, О. Дубровський), гуманізації освітнього середовища (Я. Коломинський, С. Подмазін, В. Слободчиков, С. Свириденко), проблемам педагогічного спілкування (Б. Ананьєв, О. Бодалєв, Л. Божович, Л. Виготський, Ж. Глозман, В. Сухомлинський), організації виховного процесу на засадах особистісно-зорієнтованого та індивідуального підходів (І. Бех, І. Якиманська).

Однак актуальним залишається питання розробки ефективних педагогічних умов формування психосоціальної компоненти здоров'я у студентів перших курсів педагогічних університетів.

Виклад основного матеріалу дослідження. У контексті нашого дослідження під поняттям «педагогічні умови» ми розуміємо особливості організації навчально-виховного процесу, що детермінують результати виховання, освіти та всебічного розвитку особистості, об'єктивно забезпечують можливість їх дослідження та удосконалення у навчально-виховному процесі. Тоді як психосоціальна компонента здоров'я — це стан психічного та соціального благополуччя, що характеризується адекватним віковим рівнем зрілості особистісних емоційно-вольової та пізнавальної сфер, здатністю до самоуправління поведінкою, відсутністю хворобливих психічних проявів, забезпечує гармонійну взаємодію з оточуючими людьми, засновану на взаєморозумінні, взаємоповазі, безконфліктності [3, с. 307; 4, с. 3].

На нашу думку, педагогічні умови формування психосоціальної компоненти здоров'я залежать не лише від викладача, але і від студентів. Ступінь взаємозв'язку групи з викладачем відіграє важливу роль у навчальному процесі. Тож для кращого формування психосоціальної компоненти здоров'я студентів необхідно дотримуватись педагогічних умов, які систематизують і вдосконалюють навчально-виховний процес.

Студентська пора є важливим етапом подальшого становлення особистості молодшої людини. У цей період розкриваються потенційні її можливості, вдосконалюється інтелект, трансформується система ціннісних орієнтацій, нові соціальні настанови, розвиваються професійні здібності у зв'язку з опануванням фаху. При цьому не варто забувати про те, що юнацький вік є важливим

періодом зростання і формування людини, коли виникає, розвивається і завершується ряд морфологічних і психологічних процесів, відбувається становлення багатьох життєво важливих систем організму.

Період навчання студента у вищому навчальному закладі — надзвичайно важливий період його соціалізації як особистості. Соціалізація завершується через систему освіти; закладаються основи подальшої соціалізації в самостійній професійній діяльності; коригуються життєві цілі, настанови на подальший самостійний життєвий шлях [2, с. 137].

Процес гуманізації сучасного суспільства потребує виявлення можливих умов, шляхів, механізмів соціально-виховної роботи з молоддю. Організація дозвілля є одним із важливих завдань на шляху соціалізації молоді, адже діяльність, якій присвячено вільний час, конструктивно впливає на формування особистісних якостей: інтелектуальних, моральних, культурних, на фізичний розвиток молодого покоління. Проблема соціалізації сьогодні стоїть досить гостро у всьому світі, і викликає інтерес педагогів, вчених, соціальних працівників багатьох країн.

Тону ми виділили наступні педагогічні умови формування психосоціальної компоненти здоров'я у студентів першого курсу:

- формування психосоціальної компоненти здоров'я студентів під час навчально-виховного процесу. Здійснюється шляхом проведення тренінгів, диспутів, комплексів психофізичних вправ під час навчально-виховного процесу;
- формування психосоціальної компоненти здоров'я студентів під час громадської діяльності. Реалізується шляхом проведення колективно-творчої справи у вигляді акцій, волонтерських зборів, проектів;
- формування психосоціальної компоненти здоров'я студентів під впливом членів сім'ї. Здійснюється шляхом тісної співпраці кураторів із батьками, проведення батьківських зборів, на яких присутні студенти;
- формування психосоціальної компоненти здоров'я студентів у вільний від навчання час. Реалізується шляхом застосування психофізичних тренувань, дихальної гімнастики, комплексу стабілізуючого класичного та релаксаційного масажу, контролю за станом психосоціальної компоненти здоров'я (ведення індивідуального календаря здоров'я);
- формування психосоціальної компоненти здоров'я студентів у спілкуванні. Реалізується на кураторських годинах шляхом обговорення питань адаптації першокурсників до умов навчання у вищому навчальному закладі, та виховних заходах, які б формували доброзичливі стосунків у колективі та виборі мікрооточення.

Висновки з даного дослідження. Реалізація виокремлених педагогічних умов формування психосоціальної компоненти здоров'я у студентів першого курсу допоможе попередити прояви девіантної поведінки та психо-емоційної перенапруги, сприятиме швидкій адаптації студентів до нових умов життя.

Література

1. Селіверстов С. Деякі проблеми адаптації студентів першого курсу у вищому навчальному закладі / С. Селіверстов // Проблеми освіти. — 1997. — №10. — С. 135-140.
2. Сіліна Г.О. Деякі аспекти забезпечення психосоціального здоров'я молодших школярів / Г. О. Сіліна // Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики: Збірник наукових праць. — Вип.10. — К.: НПУ, 2003. — С. 307-314.
3. Сіліна Г.О. Психосоціальне здоров'я молодших школярів: методичні рекомендації / Г. О. Сіліна. — Харків: ХОНМІБО, 2003. — 32 с.